Цана 15 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem

БЕЛАРУСКІ ФРОНТ

ВЫХОДЗІЦЬ 1-га і 15-га КОЖНАГА МЕСЯЦА

РЭДАКЦЫЯ і АДМІНІСТРАЦЫЯ: Вільня, Вострабрамская вул. 1 — 20 (Wilno, ul. Ostrobramska 1 — 20). Адчынена ад 9 да 19 г.

Выпіска: на год — 2 зал., на паўг. — 1 зал., на 3 м-цы — 50 гр. Нумар конта паштовага разрахунку: 100

НЕЗАЛЕЖНЫ НАРОДНА-РАДЫКАЛЬНЫ ЧАСАПІС

№ 5 (39) | Вільня, 1 сакавіка 1939 г. | Год IV

НАРОД — НАЦЫЯ.

Гаворачы ў папярэднім нумары „Бел. Фронту“ аб павадырстве нацыі, мы адзначылі, што ў кожным народзе ёсьць інтэлігенцыя, якая стаіць на чале гэтага народу, кіруе ім і гэтым самым бярэ адказнасьць за яго долю. Такім парадкам *інтэлігенцыя ёсьць павадыром свайго народу або нацыі.* Цяпер мы хочам вырашыць іншае пытаньне: *што такое нацыя* і ці розьніцца паняцьце нацыі ад паняцьця народу?

Пытаньне, што такое нацыя, у сучаснасьці, калі вырашаюцца нацыянальныя праблемы і гаворыцца аб самаазначэньні народаў - нацыяў, мае сваё асаблівое значэньне. Да гэтага трэба яшчэ дадаць і тое, што само паняцьце „нацыі“ ці „народу“ ня мела дагэтуль сталай і сьціслай азначанай дэфініцыі. Адны ўважаюць за нацыю (народ) этнаграфічную масу, якая жыве на аднэй тэрыторыі і ўжывае аднэй мовы; другія ўважаюць за нацыю такую людзкую супольнасьць, якая ёсьць злучана аднэй воляй і аднымі мэтамі; іншыя за нацыю (народ) уважаюць дзяржаву, (напрыклад, Ліга Народаў, ня ёсьць лігай нацыяў, але лігай дзяржаў). У беларускай мове словы „народ“, „нацыя“ ў вапошніх часох паміж сабою розьняцца: пад словам „народ“ разумеюць супольнасьць людзей, якіх паміж сабою не вяжа ніякая ідэя і ніякія мэты, а пад словам „нацыя“ разумеюць сувязь людзей сьведамых, якіх лучыць ідэя дабра ўсяго народу або нацыі.

Дык што такое нацыя?

Каб адказаць на гэтае пытаньне, мы разгледзім тыя элемэнты, з якіх складаецца народ або нацыя.

Першым элемэнтам ёсьць *элемэнт фізычны.* Кожны народ мае свой арыгінальны фізычны тып, якім ён розьніцца ад іншага народу. Даволі глянуць, напрыклад, на беларуса і на жыда, каб спасьцерагчы паміж імі вялікую розьніцу ў іх фізычным складзе, у іх вонкавым выглядзе. Гэтая розьніца пакажацца яшчэ большай пры параўнаньні людзей двух болей далёкіх расаў, напрыклад, белай і чорнай. Значыць, ужо ў самым чалавеку, у яго фізычным складзе ёсьць элемэнты, якія яго розьняць ад іншых людзей. Паміж людзьмі аднэй расы (напр. белай), мы гэтакіх вялікіх розьніц не спасьцерагаем, але і тут вучоныя антраполёгі пры помачы мераньня галавы (чэрапу, сківіцаў і г. д.) даходзяць да праканаьня аб існаваньні некаторых розьніц паміж пасобнымі народамі. У даўнейшых часох адно паходжаньне мела аграмаднае значэньне, бо на падставе гэтага паходжаньня тварыўся *род,* які быў папярэднікам сяньняшняга *народу.* Так як даўней род, так цяпер народ, складаецца пераважна з людзей, маючых аднолькавыя фізычныя прыметы, адно паходжаньне, як гэта кажуць, адну кроў.

Другім элемэнтам нацыі ёсьць *псыхічны* (духовы) *элемэнт.* Да гэтага элементу належаць: мова, звычаі, абычаі і народны характар. Кажуць, што мова народу ёсьць вытварам фізычных і псыхічных асаблівасьцяў данага народу, а ягоны характар — вытварам клімату. Усім ведама, што характар паўднёвых краёў іншы, чым характар паўночных. Да псыхічнага элемэнту залічаюць яшчэ народную культуру, як песьні, казкі, прыказкі, і нагул народны эпос.

Трэцім элемэнтам ёсьць *сьведамасьць і воля* людзей, якія твораць нацыю. Тады калі два першыя элемэнты (фізычны і псыхічны) твораць *народ,* дык трэці элемэнт, злучаны з двама першымі, творыць *нацыю* ў поўным гэтага слова значэньні. Да паняцьця нацыі мала аднаго фізычнага элемэнту, аднэй крыві; мала такжа і псыхічнага элемэнту, аднэй мовы або культуры; мала аднэй супольнай тэрыторыі ці гістарычнай мінуўшчыны, але трэба аднэй сьведамасьці і аднэй волі. *Сьведамасьць і воля на падставе фізычнага і псыхічнага элемэнту фармуюць адну нацыю.* У такім выпадку гэтыя адзінкі *разумеюць* сваю супольнасьць з іншымі, ім падобнымі, адзінкамі, і *хочуць* жыць, працаваць, змагацца за лепшую долю. Прыгэтым яны хочуць усё гэта рабіць *разам,* бо ўважаюць, што пры супольнай мове, звычаях, абычаях і нацыянальным характары ім гэта будзе найлягчэй і найкарысьней.

З вышэйсказанага відаць, што нацыя — гэта ня толькі сужыцьцё людзей на аднэй тэрыторыі, гэта ня толькі гаварэньне аднэй мовай, але гэта *вялікае супрацоўніцтва адзінак для агульнага дабра.* Значыць, у паняцьці нацыі ляжыць яшчэ і супрацоўніцтва або *каапэратывізм,* аб катором мы ўжо няраз пісалі. Адна зямля, адна кроў, адна мова, адзін нац. характар — гэта ўсё важкія элемэнты, але яны толькі ёсьць складовымі часткамі дзеля тварэньня нацыі, ёсьць якбы целам яе, але *сілаю нацыі ёсьць сьведамасьць і воля,* а вытварам гэтай сьведамасьці і волі ёсьць супрацоўніцтва або каапэратывізм. Супрацоўніцтва гэта найвыразьней выяўляецца тады, калі сьведамая нацыя ідзе да пэўных азначаных мэтаў.

Цяпер, на аснове вышэйсказанага мы можам вырашыць пытаньне аб розьніцы паміж „народам“ і „нацыяй“. Народ — гэта этнаграфічная маса, якая мае два першыя элемэнты (фізычны і псыхічны), але якой не стае трэцяга (сьведамасьці і волі), а нацыя — гэта сьведамы народны арганізм, які ведае, хто ён, куды ён ідзе і чаго хоча. Каб нейкі народ мог быць названы нацыяй, не канечне трэба каб *увесь* ён быў сьведамы, хваціць, каб сьведамасьць была ў ім пашырана. У цэлай Эўропе мы хіба ня знойдзем народу, які-б выяўляў на ўсе сто працэнтаў і сьведамасьць і волю. Вялікая часьць народу ідзе звычайна за сваей інтэлігенцыяй, якая лепш за народныя масы знае палажэньне сваей нацыі і лепш ар'ентуецца ў палітычных і грамадзкіх справах. Ясна, што для нацыі найкарысьней, каб гэтакай інтэлігенцыі, гэта значыць, сьведамых і думаючых адзінак, было як найболей, дзеля гэтага беларусы павінны імкнуцца да таго, каб сьведамасьць і воля абхапілі як найшырэйшыя кругі думаючых пабеларуску адзінак, як у горадзе так і на сяле, а за імі і народныя масы. Пры сьведамасьці народ і нацыя — гэта адно.

Сусьветная мабілізацыя сіл.

Трэба сказаць шчыра і адкрыта: перажываем сусьветную мабілізацыю сіл, якой у гісторыі чалавецтва яшчэ ня было. Мабілізацыю праводзяць дзьве магутныя восі, або лепш кажучы, два трыкутнікі: з аднаго боку трыкутнік Бэрлін—Рым — Токіё, а з другога боку — Лёндын—Парыж—Вашынгтон. Падобная мабілізацыя сіл адбывалася ў часе Вялікай вайны, з тэй аднак розьніцай, што тады проціў сябе стаялі няроўныя сілы: з аднаго боку тэхнічна ўзброеная Нямеччына, якой памагалі слабыя дзяржавы, як Аўстрыя, Баўгарыя і Турцыя, а з другога боку Англія, Францыя, Італія, Злуч. Штаты, Японія, Расея, словам, увесь сьвет. Нямеччына тады была падобная да вялікай, абложанай з усіх бакоў, крэпасьці. Ясна, што абложаная крэпасьць, не сягоньня дык заўтра, а паддацца мусіць. Цяпер палажэньне прадстаўляецца інакш: сьвет падзяліўся на два бадай роўныя блёкі, роўныя як з пункту гледжаньня чалавечага матар'ялу так і з пункту гледжаньня тэхнікі. Аднэй толькі рэчай дэмакратычны блёк стаіць вышэй за фашыстоўскі, гэта сыравінай, патрэбнай дзеля вядзеньня даўгой вайны (хлеб, нафта, жалеза, медзь і г. д.). Апроч гэтых трыкутнікаў ёсьць яшчэ адна сіла — Саветы. Яны дзяржацца вельмі загадкова. Аслабленыя нутраным змаганьнем і камуністычнымі экспэрымэнтамі, яны не біяруць удзелу ў палітычным жыцьці сьвету (усе эўрапэйскія справы вырашаліся ў 1938 г. без удзелу, а нават бяз згоды Саветаў), аднак у вапошніх месяцах Саветы выплываюць на ўзьверх. З імі падпісвае гандлёвы дагавор Італія, за ёй Польшч, мае падпісаць Нямеччына, Англія і іншыя дзяржавы; цэлай сэнсацыяй у гэтых дагаворах было тое, што Саветы абяцаліся прадаваць нафту і іншую сыравіну за фабрычныя вырабы (у Саветах паміма дзьвух пяцігодак усё яшчэ не хватае фабрыкатаў), а Італія забавязалася аддаць Саветам новазбудаваны крэйсэр, заказаны яшчэ ў той час, калі Італія і Саветы паміж сабою дружылі. Гэты крэйсэр мае быць найболей быстрым караблём на сьвеце (робіць 81 клм. на гадзіну). Гэтак сама Нямеччына за савецкую сыравіну мае плаціць ня толькі фабрыкатамі, але і аружжам!

Каб зразумець усю гэтую ігру, трэба ўзяць пад увагу тое, што ані Італія, ані Нямеччына ня маюць столькі валюты, каб заплаціць Саветам за сыравіну, а Саветы згаджаюцца прадаць сваю сыравіну толькі за патрэбныя для сябе прадукты, або валюту. Апроч гэтага ёсьць падазрэньне, што Саветы прадаюць фашыстам нафту і іншую сыравіну з тэй утоенай думкай, каб выклікаць агульную вайну, з якой уканцы скарысталіб не два блёкі, а Саветы! Як там ёсьць, згадаць трудна, адно толькі відавочнае, што Саветы будуць памагаць як аднаму блёку так і другому: маўляў, бецеся, а калі аслабееце, дык тады ўмяшаюся і я...

Мабілізацыя сіл з боку фашыстоўскага праяўляецца ў арганізаваньні гэтак зв. антыкамуністычнага блёку, які, праўду кажучы, скіраваны цяпер ня так процiў камуністычных Саветаў, як проціў „дэмакратычнага“ блёку. Да антыкам. пакту належаць ужо: Нямеччына, Італія, Японія, Манджурыя, Вугрыя. Ёсьць вялікі націск на Гішпанію, Кітай і на іншыя дзяржавы. Японія арганізуе антыкамуністычны блёк у Азіі, у які маюць увайсьці апроч Японіі і Манджурыі: Кітай, Філіпіны, Англійская Індыя, Бірма, Сыям, Індакітай, Галяндская Індыя, Манголія. На гэтыя краі пашыраюцца ўплывы Японіі. Апроч гэтага Японія супольна з Нямеччынай распрацоўваюць плян **вялікага шляху** паміж Бэрлінам і Токіё. Гэты шлях праходзіўбы праз Балканы, Турцыю, Іран (Пэрсію), Афганістан, кітайскі Туркестан, Манголію, Манджурыю — і быўбы канкурэнтам, як для вялікага сібірскага шляху (на поўначы), так для марскога шляху праз Суэз (на поўдні). У будучым сусьветным змаганьні, калiб Нямеччына і Італія апынуліся у палажэньні абложанай крэпасьці, Японія мелаб перад сабою свабодныя шляхі на моры і на сушы і ня толькі зьвязвалаб сілы Саветаў і Злуч. Штатаў, але яшчэ маглаб дастаўляць помач Нямеччыне і Італіі гэным вялікім азійска-эўрапэйскім шляхам. Дзеля гэтага цяпер адбываецца заўзяты дыпляматычны бой паміж двама блёкамі за краі і дзяржавы, якія ляжаць на гэтым шляху: Румынію, Югаславію, Турцыю, Пэрсію, Афганістан і — Кітай. Гэты бой с часам будзе штораз мацнейшы. Сьлядзіць за ім трэба з вялікай увагай.

Тымчасам гэты бой праводзіцца ў Эўропе з даволі значным рэзультатам. Вугрыя, праўда, далучылася да антыкам. пакту, але затое Румынія і Югаславія аддаліліся. Яны збаяліся ня толькі Вугрыі, каторая пры помачы „восі“ хоча адабраць ад іх свае даўнейшыя правінцыі, але перш за ўсё Нямеччыны. Дзеля гэтага Румынія зьліквідавала павадыроў фашызму з Кодрэану на чале і дастала ад Англіі і Францыі значныя крэдыты;, а ў Югаславіі быў скінуты прыхільны „восі“ ўрад Стаядзіновіча, а назначаны новы, Цьвятковіча, быццам болей прыхільны Англіі; за Баўгарыю, Турцыю, Пэрсію ідзе вялікае дыпляматычнае змаганьне, а за Кітай аружнае — словам, на шляху Бэрлін—Токіё ідзе цікавая ігра.

У гэту ігру ўцягваюцца ўсе дзяржавы, якія ляжаць на ўсход ад „восі“, а між іншымі Польшч, Саветы, прыбалтыцкія дзяржавы, а нават Фінляндыя. Прыбалтыцкія дзяржавы (Літва, Латвія, Эстонія) заўсёды былі пад уплывамі Англіі, але Фінляндыя была і ёсьць пад уплывам Нямеччыны, дык мусіць дзеля гэтага англійскі віцэміністар Гудсон, едучы ў Маскву, заедзе у Гэльсінкі. Апроч гэтага ён „па дарозе“ заедзе і ў Варшаву. Мэты падарожжы Гудсона маюць быць — **гандлёвыя перагаворы.** Англія, як ведама, любіць і ўмее гандляваць.

Як бачым, на шляху Бэрлін—Токіё адбываюцца цікавыя падзеі. Гэтакія-ж падзеі адбываюцца на заход ад восі, у Бэльгіі і Гішпаніі. У Бэльгіі ўрад Спаака ўступіў, як кажуць, пад націскам восі Лендын—Парыж, а новы ўрад мін. Піэрлё які быццам крытычна адносіўся да восі Бэрлін — Рым ня доўга ўтрымаўся. У Гішпаніі ідзе заўзятае змаганьне паміж дзьвама восямі, прыгэтым адна вось страляе сталёвымі кулямі а другая— залатымі. Дагэтуль ген. Франко болей цэніць сталёвыя кулі, бо яны яму патрэбны, але што будзе, калі яму спатрэбяцца залатыя? Ці не павярне ён у бок таго блёку, які можа страляць „залатымі кулямі“?

Гэтак прадстаўляецца сусьветная мабілізацыя сілаў. Ці за гэтай мабілізацыяй зараз прыйдзе бой, згадаць трудна. Кажуць, што дэцыдуючым месяцам будзе сёлетні сакавік.

А. В.

ЗАЦЕМКІ З ЖЫЦЬЦЯ.

Новыя пляны. Нядаўна ў поль. прэсе былі зьмешчаны весткі аб нарадах, якія адбыліся пры ўчасьці марш. Рыдза Сьміглага на Замку ў Варшаве ў справе ўзмацаваньня польскасьці на ўсходніх землях Рэчыпаспалітай, а наўперад у Галіччыне. Урадавыя „Kurier Poranny“ і „Gazeta Polska“ некалькі дзён назад падалі апрацаваны на гэтых нарадах плян узмацаваньня польскасьці на „крэсах“.Вось-жа паводле гэтага пляну трэба кінуць на ўсход польскіх ксяндзоў і катэхэтаў, трэба заапякавацца польскімі вуніятамі ў Галіччыне, даючы ім польскіх пробашчаў (дагэтуль выглядала так, што кожны вуніят у Галіччыне быў украінцам), паступова трэба павялічыць стан зямельнага ўладаньня шляхам адпаведнага рэгуляваньня парцэляцыі і куплі зямель і напасьледак трэба падтрымаць „русінаў“ (маскаляфілаў) у іхнэй барацьбе. Гэтых “русінаў“, або „старарусінаў“ у Галіччыне мае быць больш мільёна, тады як украінцаў паводле польскае статыстыкі лічыцца там крыху больш як 1,5 мільёна. Гэтак выгладае апрацаваны плян узмацаваньня польскасьці.

Як-бы на помач прыходзіць і эндэцкі „Warszawski Dziennik Narodowy“, які піша, што толькі тады проці Польшчы ня можна будзе выкарыстаць этнографічнага прынцыпу, калі зямля на ўсходніх „крэсах“ пяройдзе ў польскія рукі. „W. Dz. N.“ радзіць сьпяшацца з гэтым бо час бяжыць шыбка...

Пляны, як бачым, надта ясныя і не патрабуюць выясьненьняў.

Незразумелая спагаднасьць. Часапіс „Nasza Przyszłość“, орган Сувязі Польскай Дзяржаўнай Думкі, зьмясьціў у сшытку за студзень сёлета артыкул: „Агульная праблема і дзейнасьць беларусаў“. У артыкуле, які напісаў Пётр Ластаўка (беларус), прадстаўлены сынтэтычны нарыс гісторыі беларускай палітычнай думкі. У артыкуле паданы рэчы агульна ведамыя, дык над імі затрымлівацца ня будзем (успомнім толькі, што загаловак артыкулу лёгічна нязьвязаны і затым няясны), а лепш зьвернем увагу на дапіску рэдакцыі, каторая заяўляе, што яна ані на хвіліну не захісталася ў справе надрукаваньня гэнага артыкулу, хоць зьмест ягоны ня ўсюды для палякоў пахвальны. Рэдакцыі ішло аб тое, каб прадставіць чытачом сапраўдны, а ня штучна падроблены спосаб думаньня і імкненьні лёяльна настроенага адносна Польшчы беларуса. „Гэта сяньня тымболей патрэбнае, кажа „Nasza Przyszłość“ бо з некаторых бакоў ідзе натуга, каб існаваньне беларускага народу затушаваць, з гэтай наіўнай думкай, што быццам у сучасную эпоху агульнага нацыянальнага ўсьведамленьня на цэлым сьвеце ёсьць магчымым некалькі-мільённы народ прамаўчаць або штучна засыміляваць“.

Прачытаўшы гэтыя словы мы праціраем вочы і спачатку ня хочам верыць, каб гэтыя словы мог надрукаваць польскі часапіс, ды яшчэ кансэрватыўны! Прызнаёмся, што мы да гэтакіх слоў ня прывыклі, тымбалей, што з боку польскага грамадзянства, асабліва правіцы, беларусы ня бачылі ніякай спагаднасьці. Мы разумеем віл. „Słowo“, якое хоча нас бязьлітасна асыміляваць; разумеем кракаўскі „ІКЦ“, які хоча нас чымскарэй зьвясьці са сьвету; разумеем Ст. Грабскага, які ўлажыў г. зв. „Уставы языковыя“„ (lex Grabski), а потым, прыехаўшы ў Вільню, на публічнай лекцыі з цэлым цынізмам заявіў, што ён гэтыя законы так зрэдагаваў, што іх можна і не праводзіць у жыцьцё — мы ўсё гэта разумеем, бо мы да гэтага прывыклі. Але словы прызнаньня і спагаднасьці — гэта пакульшто для нас незразумела! Можа рэдакцыя іх прапусьціла праз недагляд?

Пакаранае злачынства. У жніўні мін. году ў Маладзечне была ўзарвана дынамітам праваслаўная капліца. Уражаньне ад гэтага ўзрыву было аграмаднае. Было вызначана сьледзтва і ў рэзультаце віноўнік быў выкрыты, якім аказаўся нейкі Влодарчык. Дня 27.II Віл. Акр. Суд разглядаў справу пры зачыненых дзьвярох і засудзіў віноўніка злачынства на 1 год турмы. Цікава, што інспіратарам гэтага злачынства быў каталіцкі вайсковы капэлян кс. Завадзкі, якога забралі з Маладзечна.

Заходнія павевы на ўсходнім пагранiччы.

Пад гэтакім загалоўкам кракаўскі „Ilustr. Kurjer Codz.“ (24.II) зьмяшчае ізноў артыкул у белар. справе: „Сэпаратыстычныя зярняты на беларускай глебе“. Артыкул гэты варт увагі, таксама як і папярэдні аб „таёмных весьцях і шэптах“, які мы перадрукавалі ў папярэднім нумары „Бел. Фронту“. На той артыкул мы адзначылі, што мэтай яго было выклікаць рэакцыю проціў беларусаў. А якая мэта апошняга артыкулу? Мэта яго робіцца яснай, калі мы прасьледзім ягоны зьмест.

Зьмест артыкулу такі: На паўночна-ўсходніх землях Польшчы існуе беларускі сэпаратызм, які выступае раз пад чырвоным воблікам, другі раз — пад белым. Гэты сэпаратызм імкнецца да аслабленьня Польскай Дзяржавы знутра, сеючы блытаніну (zamęt). Пасьля апошняй ліквідацыі асяродкаў бел. сэпаратыстычнай прапаганды, асабліва ў Друі і Вільні, здавалася, што гэна акцыя будзе спынена, аднак гэтак ня сталася. Весьці аб усходніх нямецкіх плянах узварухнулі тыя элемэнты, якія спадзяюцца ад гэтых плянаў для сябе карысьці. „Хр. Думка“ бадай у кожным нумары піша аб будучых намерах Райху на Ўсходзе, а „Бел. Фронт“ стараецца паддаць думку, што мэтай Райху мае быць паміж іншым стварэньне вялікай саюзнай дзяржавы латыска-літоўска-беларускай. Легенда аб „Крывіі“ моцна прыпадае да смаку дамарослым беларускім дзеячом.

З прабуджэньнем надзеі ажывілася бел. акцыя ў горадзе і на сяле, што выявілася ў пратэстах проціў грамадзкіх выбараў. „Бел. Фронт“ шырока піша аб сялянскіх пратэстах проціў выбараў „апартуністычна“ настроеных людзей. Беларусы павялі дзейнасьць з мэтай пабольшыць рады сваей інтэлігенцыі, а такжа супрацоўнічаюць з літоўцамі і ўкраінцамі. Супрацоўніцтва паміж беларусамі і ўкраінцамі вельмі ажывілася. Адзін з апошніх нумароў „Бел. Фронту“ інфармуе абшырна аб парлямэнтарнай акцыі УНДО, адзначаючы, што ня можа болей дакладна падаць украінскіх прапазыцыяў у Сойме, бо яны былі ў польскай прэсе сканфіскаваны.

Польскае грамадзянства аднеслося пазытыўна да загадаў улады, ліквідуючых асяродкі прапаганды і высяляючых з пагранічча некалькіх агітатараў. Знайшліся толькі некаторыя польскія дзейнікі, якія ня маюць у польскім грамадзянстве ўплыву і якія сталі ў абароне работы, нарушаючай інтарэсы польскага народу і дзяржавы. На шчасьце існуюць два паважныя дзейнікі, якія проціўстаўляюцца ўсялякім варожым пачынаньням. Першы — гэта сільная Польшч, а другі — гэта бел. насельніцтва, якое здае сабе справу, што толькі Польшч гварантуе яму магчымасьць свабодаў і культурнага разьвіцьця. Дзеля гэтага, сэпаратыстычныя зярняты, сеяныя варожай рукой на бел. глебе, не даюць і не дадуць ураджаю.

Гэтакі ёсьць зьмест артыкулу ў ІКЦ. Падалі мы яго зусім верна, у яго асноўных лініях. Як бачым, у артыкуле некалькі разоў успамінаецца „Бел. Фронт“, якому ставяцца розныя закіды. **Першы закід,** што мы стараемся паддаць думку, што мэтай Райху (Нямеччыны) мае быць стварэньне вялікай саюзнай латыска-літоўска-беларускай дзяржавы. Восьжа ня мы выдумалі і паддаём гэту думку, але якраз сам ІКЦ у сваіх, як звычайна, правакацыйных мэтах, выдумаў і раструбіў гэты праект на ўсю Эўропу, прычапляючы сюды яшчэ і „Крывію“, якая ў вапошніх часох ані ў Латвіі, ані ў Вільні не падымалася.

Другі закід, што „Бел. Фронт“ шырока піша аб сялянскіх пратэстах проціў выбараў у самаўрад розных апартуністаў. Мы не прыпамінаем сабе, каб надта **шырока** аб гэтых пратэстах пісалі, толькі адзначалі і цяпер адзначаем, што ў самаўрад павінны быць выбраны людзі чэсныя і паважныя, знаючыя край і народ і ягоныя патрэбы. Мы проціў розных прайдзісьветаў, якія стараюцца ўлезьці ў самаўрад, каб здабыць для сябе „ўладу“ і карысьць. Также польскае грамадзянства выступае проціў гэтакіх тыпаў, завучы іх „podskakiewicze“.

Урэшце **трэці закід,** што мы абшырна інфармуем аб парляментарнай акцыі УНДО дый яшчэ шкадуем, што ня можам болей напісаць! Ясна, што мы болей напісалі, калі праект УНДО ня быў сканфіскаваны ў польскай прэсе. А так мы напісалі адно тое, што „залічаньне некаторымі ўкраінскімі дзеячамі і навукоўцамі бадай усяго паўночнага Палесься з Бельшчынай і Пружаншчынай уключна да ўкраінскай этнаграфічнай тэрыторыі ёсьць нязгодна як з пункту гледжаньня этнографіі, так з пункту гледжаньня сьведамай волі насельніцтва беларускага Палесься, якое здэцыдавана заяўляе аб сваей беларускасьці“. Гэтак мы напісалі адносна парлямантарнай акцыі УНДО і абяцаліся аб гэтым яшчэ пісаць. У гэтых справах хіба толькі зусім неграматны чалавек можа даглядзець нашую спрыяйнасьць да гэнага праекту УНДО. Цяпер толькі адзначым, што залічаньне прадстаўнікамі УНДО ўсяго паўночнага Палесься да ўкраінскай этнаграфічнай тэрыторыі выклікала ў беларускім грамадзянстве агульнае абурэньне.

Гэтак выглядаюць закіды ІКЦ. Памінаем тут іншыя закіды, як адносна белар. партыяў, так і „Хр. Думкі“, у тым прakананьні, што яны на гэта самі адкажуць. Адзначым толькі аб сабе і даводзім да ведама рэдакцыі ІКЦ, што мы зьяўляемся незалежнай беларускай газэтай,, якая ў кожным бадай нумары дае крытычнае асьвятленьне як усходніх так і заходніх ідэолёгіяў і творым сваю беларускую ідэолёгію **каапэратывізму.** Мы ўважаем за свой абавязак інфармаваць белар. грамадзянства аб усіх фактах і праявах, якія датычаць беларускага народу, не вылучаючы нават такіх фантастычных праектаў, якія пашырае ІКЦ. Мы прakананы, што мы гэтым спаўняем свой публіцыстычны абавязак.

В. Г.

На беларускім грунце

З ЖЫЦЬЦЯ НАШАЙ ВЁСКІ.

Прыглядаючыся далей да жыцьця нашай вёскі, мусім адзначыць, што яно ўсьцяж ідзе пад знакам чаканьня вялікіх падзеяў. У гэтым чаканьні зыходзіць час. Людзі проста зьнемагліся ад гэтага чаканьня — і ўсё чакаюць. Першым пытаньнем, якое пачуем ад нашых вяскоўцаў будзе: Што там Гітлер? Як Сталін? Куды Мусоліні? Такое бязупыннае чаканьне адбірае ад людзей энэргію, зьнеахвочвае да працы, некарысна адбіваецца на грамадзкай і нацыянальнай актыўнасьці — і затым ёсьць шкоднае. Такім людзям трэба было-б часьцей прыпамінаць сваю беларускую прыказку: „не ўважай на ўраджай, а жыта сей". Яны-ж наадварот, бачачы, што няма ўраджаю, перастаюць сеяць...

А тымчасам іншыя, ня гледзячы „на ўраджай", сеюць — і то заўзята сеюць.

Мы тут хочам зьвярнуць увагу на „ўсходнюю сяўбу", якая моцна пашыраецца на беларускіх сёлах у двоякай форме: у форме расейшчыны і ў форме камуністычнай акцыі. Расейшчыну шыраць расейскія газэты, расейскае духавенства і астаткі расейскай эміграцыі, а камуністычную акцыю — сябры Кам. Партыі Зах. Беларусі. На правінцыі здараюцца часта арышты за камунізм і працэсы, аб каторых мы ўжо пісалі. Цікава прасьледзіць цяперашнюю тактыку камуністаў. Дагэтуль яны назначалі на становішчы старшынь ці сэкратароў у сваіх арганізацыях людзей малаграматных, ня маючых вялікага значэньня ў народзе, нават ня маючых паняцьця аб палітычным жыцьці. Яны часта ня мелі ані пашаны ані даверу ў сваей-жа вёсцы. Спачатку падазравалі, што ў гэтакай рабоце ёсьць або правакацыя або нейкая асабліўшая тактыка. (Праўду кажучы, розная правакацыя мае шмат пажывы пасярод нашых вяскоўцаў — і многа ахвяр). Але потым выявілася, што гэта ня была правакацыя, але тактыка, якая зьмяшчалася ў тым, каб ашчаджаць людзей выдатных, палітычна вырабленых, а пхаць на „чорную работу" тых, з якіх і так мала карысьці. Такія калі і ў турму пападуць, дык малая страта, а нават можа быць карысьць, бо ў турме яны вырабяцца і стануць палітычна граматнымі. А пры гэтым будзе і працэс, які пацьвердзіць, што „работа" ідзе і дасьць аказію палітрукам ня толькі пахваліцца работай, але і зажадаць нагароды за працу... Апроч гэтага, ашчаджаючы дзеячоў, не парывалася цягласьці акцыі, ня трэба было пачынаць усяго нанова, але была падтрымлівана сыстэматычнасьць работы. У апошнім часе, як паведамляе „Слово" (19.II), камуністычныя вярхі яшчэ далей пайшлі ў кірунку ашчаджаньня чалавечага матар'ялу. Цэнтральны Камітэт КПЗБ выдаў быццам цыркуляр да падуладных органаў, каб на адказныя месцы высоўваць не мужчын, а **жанчын**, а гэта з тэй прычыны, што выступленьне жанчын часта паралізуе дзейнасьць уладаў і ў прыпадку арышту і працэсу адказнасьць жанчын ёсьць меншая... Калі гэта праўда, дык трэба спадзявацца, што ў будучай сваей рабоце камуністы будуць карыстацца жанчынамі, якія будуць і старшынямі і сэкратарамі — і ў рэзультаце заменяць мужчын на працэсах... Трэба прызнаць, што тактыка даволі спрытная. Рэзультаты яе скора выявяцца.

ВЫБАРЫ Ў САМАЎРАДЫ.

Выбары ў грамадзкія і гмінныя рады ўжо адбыліся ў цэлым радзе паветаў. На гэтыя выбары польская прэса глядзіць розна: адны кажуць, што выбары былі бяз выбараў („Слово"), а другія — што выбары адбыліся без галасаваньня („Глос Народовы"). Наагул пашырана ў некаторых кругох прагананьне, што з выбарамі ня ўсё ў парадку. Аб адносінах адм. уладаў да самаўрадавых выбараў хацеў у сваім часе гаварыць ген. Жэлігоўскі ў бюджэтнай камісіі сойму, але яму не далі голасу. Пасьля гэтага гаварыў ён з прэм'ерам Складкоўскім. Аб рэзультатах гэтай гутаркі нічога ня чуваць.

У справе выбараў „Глос Нар." (18.II) піша, што адны артыкулы выбарчай ардынацыі даволі добрыя, як напрыклад, прынцып роўнасьці, агульнасьці, тайнасьці і беспасрэднасьці (арт. 1-шы); добрае ёсьць правіла, што кожныя 10 чалавек могуць выстаўляць лісту кандыдатаў, але іншыя артыкулы робяць выбары труднымі. Напрыклад, паводле артыкулу 6-га распараджэньне аб выбарах стараста падае толькі да ведама гміны, а не абвяшчае яго публічна, а ўжо гміна абвяшчае праз солтысаў. На падставе арт. 15-га на падгатову да выбараў даецца толькі 18 дзён, а гэтага мала, каб зарганізаваць і правесьці выбары. Арт. 40-вы кажа, што калі ў выбарчым вокругу будзе паданы толькі адзін сьпісак, дык галасаваньне не адбываецца, а праходзяць кандыдаты з таго сьпіску. Усё гэта добра, кажа „Гл. Нар.", але бывае так, што сябры выбарчай камісіі нават без нарушэньня выбарчай ардынацыі патрапяць так зрабіць, што другі сьпісак ня будзе дапушчаны, — і такім парадкам зьяўляецца толькі адзін сьпісак, які быў уложаны пры помачы солтысаў. Аб тым, што солтысы зьбіраюць подпісы на адзіным сьпіску, агульна ведама і аб гэтым маглі-б пасьведчыць людзі з кожнай бадай грамады. Зьбіраючы подпісы, солтысы часта выступаюць проціў выстаўляючых другі сьпісак і перашкаджаюць ў яго паданьні. Гэтак піша „Глос Нар."

„Слово" (18.II) прыносіць вестку аб стабілізацыі войтаў. „Слово" кажа, што ў цэлым радзе мясцовасьцяў, дзе рэзультат выбараў выпаў не на карысьць урадуючых войтаў, войты падаваліся ў дымісыю, дымісыі былі прыняты старой радай і зараз тыя самыя войты былі выбіраны на далейшыя 5 гадоў... „Слово" піша, што грамадзяне гэтых гмін пратэстуюць процiў гэтакай стабілізацыі войтаў і зварочваюцца ў гэтай справе проста да прэм'ера Складкоўскага.

З ЖЫЦЬЦЯ БЕЛ. СТУДЭНТАЎ.

26. II. сёл. адбыўся агульны гадавы сход Беларускага Студ. Саюзу пры УСБ у Вільні. Сход адчыніў, вітаючы прысутнага куратара праф. др. Э. Кошмідэра, старшыня ўступаючага ўраду А. Дасюкевіч. Пасьля адбыліся выбары старшыні Агульнага Сходу, ў рэзультаце якіх на старшыню здэцыдаванай большасьцю галасоў быў выбраны абс. мэд. М. Шчорс. Із справаздачаў аб агульна арганізацыйнай дзейнасьці — А. Дасюкевіча, касавай — В. Жукоўскай і бібліятэкара — Ч. Найдзюка было сьцьверджана, што арганізацыя, ня гледзячы на шматлікія перашкоды вонкавага характару, на матэр'яльную нястачу, ахвярна і выдатна працавала на ніве адраджэньня Беларускага Народу. За справаздаўчы час адбыўся цэлы рад паважных і на высокім узроўні стаячых імпрэзаў нацыянальна-грамадзкага характару, як напр. некалькі канцэртаў беларускай песьні з удзелам слаўнага нашага сьпевака М. Забэйды - Суміцкага, акадэміяў, рэфэратаў, дыскусыйных вечароў і інш. Бяручы пад увагу гэты колькасны і якасны рэзультат працы, Агульны Сход прызнаў, што ўступаючы ўрад стаяў на вышыні свайго заданьня і пасьля кароткай дыскусіі прызнаў яму абсолютор'юм з падзякай.

Пасьля адбыліся выбары новых уладаў Б.С.С. — у выніку якіх на старшыню выбраны студ. У. Кароль, а сябрамі Ураду: К. Шэшка, В. Люсьцібэр і Ч. Найдзюк. У Рэв. камісію выбраны: старш. М. Смаршчок, Л. Марцінчык і В. Ермалковіч — сябры.

Із пастановаў і пажаданьняў, якія былі вынесены Агульным Сходам Б. С. С., на асаблівую ўвагу заслугоўвае **пастанова** ў справе ўстрыманьня ад дня Агульн. Сходу ад ужываньня алькагольных напіткаў сябрамі Б. С. С. і забавязаньне да пашыраньня антыалькагольнай акцыі на нашай вёсцы і да змаганьня з распаўсюджаным на нашых землях алькаголізмам. Пастаноўлена апрача гэтага ў абароне слушных нацыянальных інтарэсаў Бел. Народу запратэставаць перад Украінскай Парлямэнтарнай Рэпрэзэнтацыяй супроць уключэньня ёю ў межы этнаграфічных украінскіх зямель 5 беларускіх паветаў Палескага і аднаго Беластоцкага ваяводзтваў, насельніцтва якіх у большасьці здэкляравана лічыць сябе Беларусамі і з прастораў якіх паходзіць вялікая часьць сяброў Б. С. С.

Між іншым была вынесена пастанова, паводле якой бел. студэнцтва лічыць за свой грамадзкі абавязак актыўна прычыніцца да ўзбагачэньня Бел. Музэю ім. Ів. Луцкевіча і да палепшаньня даволі цяжкога яго матар'яльнага палажэньня.

Наагул трэба падчыркнуць факт зразуменьня беларускім маладым пакаленьнем перажываных сяньня хвілінаў і патрэбы консолідацыі на нацыянальна-беларускай плошчы.

З БЕЛАРУСКАГА НАВ. Т-ВА.

12 лютага с. г. адбыўся гадавы агульны сход сяброў Бел. Нав. Т-ва. На парадку дня было: справаздача ўраду і рэвіз. камісіі за мінулы год, дыскусія над справаздачамі выбары новага ўраду. Із справаздачаў выясьнілася, што дзейнасьць Т-ва ў мінулым годзе была даволі ажыўленай. У сэкцыях адбылося шмат рэфэратаў, музэй ад-

(Далей на адвароце).

Аб расейскай эміграцыі.

Апошнія чуткі аб нямецкай экспансыі на ўсход моцна ўскалыхнулі расейскую эміграцыю, раскіданую па ўсіх дзяржавах Эўропы. У вялікшых эміграцыйных асяродзьдзях, як у Францыі, Югаславіі, Баўгарыі, Чэхаславаччыне, Рызе заварушыліся павадыры эміграцыі і ажывілі яе соннае жыцьцё. Разважаецца пытаньне — як аднесьціся да магчымага паходу немцаў на СССР і разьбіцьця апошняга на асобныя дзяржавы. Бараніць СССР ці не? З аднаго боку ўся эміграцыя ад сацыялістых да манархістых ненавідзіць камуністычнага ладу ў Савецкай Расеі і ахвотна бачыла-б яго ліквідацыю, але з другога боку эміграцыя ведае, што ў прыпадку вайны з немцамі толькі бальшавікі будуць бараніць цэласьці СССР, а тым самым і будучай Расеі. У гэткіх варунках дапамога немцам у іхнім магчымым паходзе на Саветы зьяўлялася-б фактычна здрадай бацькаўшчыны. Ізноў-жа змаганьне па старане бальшавікоў ня суліць нічога добрага.

Гэтае, запраўды бязвыхаднае, палажэньне выклікала падзел у эміграцкіх асяродках. Частка эміграцыі на чале з гэн. Дeнікінам трымаецца даволі няяснага клічу: „ані з бальшавікамі, ані з немцамі, але за Расею". Трэба тут дадаць, што ген. Денікін ахвотна бачыўбы ў Расеі паварот манархіі і паноў. Не прызнае ён ніякіх беларусаў ці ўкраінцаў, лічучы іх толькі плямёнамі „адзінага расейскага народу". Затое сярод казацкае эміграцыі наглядаецца іншае зьявішча. Выбраныя аднячасна два атаманы казацкага войска, Папоў і Граббэ гэта — данскія сэпаратыстыя з тэй розьніцай, што Папоў гатоўбы аддзяліцца з Донам ад Расеі назаўсёды, а Граббэ толькі часова, каб умацаваўшыся на Доне, скінуць бальшавікоў у Расеі, з якой потым казакі маглі-б дабравольна злучыцца на аўтаномных асновах. Прыймаючы пад увагу, што казакі твораць найбольш сцэмэнтаваную эміграцкую масу — гэты кірунак эміграцкае думкі трэба лічыць паважным. Напасьледак ёсць яшчэ два кірункі, з якіх адзін рэпрэзэнтаваны г. зв. „младороссамі" (расейскімі фашыстамі) гатоў змагацца па старане бальшавікоў, а другі, названы „паражэнскім" гатоў не перешкаджаць немцам у змаганьні з бальшавікамі.

Як можна дадумвацца, гэты падзел выкліканы галоўна тым, што ў прыпадку вайны з немцамі, апошнія могуць прычыніцца да развалу Расеі. Каліб гэтага страху ня было, ўсе эмігранты ахвотна-б далучыліся да кожнага, хто-б пайшоў на бальшавікоў.

Парушаныя тут справы шырока дыскутуюцца ў расейскай эміграцкай прэсе. З гэтай нагоды эміграцыя прымушана была выказаць і сваё становішча адносна беларускае, украінскае, казацкае праблемаў. Наагул пераважае думка, што беларусы, украінцы і маскоўцы — гэта толькі тры „галіны" аднаго расейскага народу. Ніякіх „сэпаратыстычных" імкненьняў гэтых народаў не прызнаецца. А каліб „не дай Бог", гэтым народам надарылася магчымасьць вызваленьня, дык, паводле эміграцыі, няхай лепш астанецца так, як ёсьць цяпер. З гэтай прычыны пасьля апошняй прамовы Гітлера, з якой можа выглядаць, што немцы кіруюцца на Захад, у расейскай прэсе наглядаецца трудна хаваная радасьць. Няхай лепш будуць бальшавікі, чымся Беларусь, Украіна і г. д.

Гаворачы аб гэтых падзеях сярод расейскіх эміграцкіх кругоў, ня трэба, зразумела, пераацэніваць значэньня гэтай эміграцыі. Цяпер яна прадстаўляе мізэрную сілу, хоць розныя беларускія выродкі, як прыкладам браты Саланевічы, уцёкшыя ня гэтак даўно з Саветаў, з усіх сіл стараюцца яе падтрымаць. Эміграцыя гэта струхлела і здэнацыяналізавалася. Калі йдзе аб Польшчу, дык тут трэба падчыркнуць адзін мамэнт, з помаччу каторага эмігранты хочуць ажывіць і папоўніць свае рады. Лічучы, паіменна, беларусаў і украінцаў тымiж расейцамі, яны хочуць паказаць, што маюць глыбейшыя карані ў народзе, або, як яны кажуць „простонародіи". Гэта „простонародіе" мае быць крыніцай, з якой расейская эміграцыя спадзяецца чэрпаць для сябе новыя ажыўчыя сокі і з помаччу яе зьвязацца з тутэйшай зямлёй. У часе апошніх выбараў у Сойм на бачынах віленскага „Русскага Слова" можна было чытаць рожавыя разважаньні аб узросьце расейскасьці ў Польшчы, бо-ж на аднога расейскага пасла ў ваднэй Дзісьненшчыне з Браслаўшчынай выпала аж... 75.000 галасоў! Забыўшыся на гэты раз аб „цудах", „Русское Слово" з гэтай нагоды „лікавала", бо „простонародіе" выцягнула... Ня трэба хіба дадаваць, што як і за царскіх часоў, эміграцыя для гэтага „простонародія" мае толькі два сродкі на здаваленьне яго патрэб: русыфікацыю Царквы і манапольку. Гэтыя сродкі памагалі пры „царе - батюшке", можа памогуць і цяпер... У гэтых двух спосабах і зьмяшчаецца ўся праграма расейскай эміграцыі адносна „інородцаў".

М. Ш.

На міжнародным грунце

АГУЛЬНЫ АГЛЯД.

У другой палавіне лютага дыпляматычная ігра дайшла да найвышэйшага свайго пункту і справядліва можа быць названа сусьветнай мабілізацыяй сіл, аб чым мы пішам на іншым месцы. Няма бадай дзяржавы або народу, які-б ня быў уцягнуты ў гэту ігру. Ня толькі ў Эўропе, але ў Азіі, Амэрыцы, Афрыцы, Аўстраліі і на выспах два трыкутнікі праводзяць мабілізацыю саюзьнікаў і разам з гэтым ізаляцыю ворагаў.

Тры пункты ў гэтай мабілізацыі зварочваюць на сябе ўвагу: Міжземнае мора, Блізкі Ўсход і Далёкі Ўсход. З Міжземным морам злучана імкненьне Італіі да закладзін новай Рымскай імпэрыі; з Блізкім Усходам — імкненьне Нямеччыны да шуканьня для сябе прастору і шляху і на ўсход; з Далёкім Усходам — імкненьне Японіі да апанаваньня Кітаю, а потым усей Азіі і нават Аўстраліі. Дык усе факты і падзеі, якія адбываюцца на сьвеце, зьвязаны з гэтымі трыма пунктамі.

Абгаварыўшы ў асобным артыкуле сусьветную мабілізацыю сіл, нам трэба абгаварыць і эўрапэйскую. За гэту мабілізацыю ўзялася ня толькі вось Бэрлін-Рым, але і вось Лёндын-Парыж, якая праяўляе штораз болей актыўнасьці. Першая вось шукае для сябе выхаду як на захад (праз Гішпанію) так і на ўсход (праз Балканы і Польшч), а другая стараецца гэтыя выхады замкнуць, каб на выпадак вайны акружыць Нямеччыну і Італію з усіх бакоў і ўзяць іх у клешчы. Ад захаду гэтымі клешчамі маюць быць Англія, Францыя і (калі ўдасца) Гішпанія, а на ўсходзе—Балканскія дзяржавы, Польшч і Саветы. **У гэтых кірунках цяпер ідзе мабілізацыя эўрапэйскіх сіл.**

НА ЗАХАДЗЕ.

Справу Гішпаніі збольшага мы абгаварылі ў артыкуле „Сусьветная мабілізацыя сіл“. Тут цяпер трэба толькі адзначыць апошні факт, які ў гішпанскіх падзеях мае дэцыдуючае значэньне, гэта — **прызнаньне Англіяй і Францыяй ўраду ген. Франко,** якое сталася дня 27.II. Прызнаньне Францыяй адбылося на падставе аднагалоснай пастановы франц. ураду, які гэту пастанову прыняў пасьля канфэрэнцыі прэм'ера Далядье з сэн. Бэрар'ам, які якраз вярнуўся з Гішпаніі. Якія абяцаньні прывёз сэн. Бэрар ад ген. Франко — няведама. Ад яго становішча многа залежыць на Захадзе. Дзеля гэтай няпэўнасьці, відаць, ані Італія ані Нямеччына не пачынаюць дэцыдуючых крокаў. Муссоліні сваю прамову, у якой меў сфармулаваць (18.II) свае канкрэтныя жаданьні і гэтым пачаць „год Муссоліняга“, адлажыў на неазначаны час. Нямеччына таксама відавочна захісталася, нечага чакаючы. Нямецкая прэса прыгэтым захоўвае вялікі спакой, апісваючы падзеі бяз нэрваў і гарачкі.

У самой Гішпаніі вайна фактычна спынілася — і хоць тамашняя камуністычная прэса заклікае змагацца „да канца“, ніхто ня верыць у скуткоўнасьць гэтага заклiку. Прыгэтым у рэспубл. урадзе паўстаў нялад: прэзыдэнт Азана падаецца ў дымісыю, а пасярод міністраў няма згоды. Дык трэба спадзявацца скорай капітуляцыі рэспубліканцаў. Цяпер пытаньне найважнейшае: **з кім пойдзе ген. Франко?** Ад яго становішча залежаць далейшыя падзеі на Захадзе, а магчыма і на Ўсходзе.

НА БЛІЗКІМ УСХОДЗЕ.

Ня толькі на Захадзе вось Лёндын-Парыж адгароджвае Нямеччыну і Італію ад выхаду ў сьвет, але і на Ўсходзе. Тут хоча загарадзіць Нямеччыне дарогу ў Азію, дзе яна магла-б спаткацца з японскімі ўплывамі. Аб праектаваным вялікім шляху, вядучым да гэтага спатканьня, мы пішам на іншым месцы. Шлях гэты праходзіў-бы на поўдзень ад Чорнага мора (праз Турцыю) і на поўнач (праз Украіну). А да Чорнага мора дарога ішла-б праз Чэхаславаччыну, Вугрыю, Румынію, Баўгарыю. Усе гэтыя дзяржавы знаходзяцца „пад абстрэлам“ аднэй і другой восі. У рэзультаце гэтага абстрэлу там адбываюцца расстрэлы фашыстаў (Румынія), зьмена ўрадаў (Югаславія і нават кажуць Вугрыя) і зьмены ар'ентацыяў (Чэхаславаччына).

Паважную ролю ў дыпл. ігры на Блізкім Усходзе адыгрывае **Польшч.** У Варшаву едуць дыпляматы ад аднэй і другой восі, адбываюцца канфэрэнцыі, нашчупываецца грунт. Найболей прыяжджаюць ад восі Бэрлін-Рым (Гімлер, Чіано), але мае прыехаць, як першая ластаўка, англійскі віцэміністар Гудсон. Франц. дыпляматыя ўсё яшчэ казырыцца на Польшч за Чэхаславаччыну. Затое езьдзіў у Парыж, які гэтак нелаcaвы на мін. Бэка, прэм'ер Складкоўскі, жанаты з французкай. У Лёндын і Вашынгтон мае ехаць палк. Коц, каб там старацца крэдытаў, бо фінансавае і гаспадарчае палажэньне Польшчы, як аб гэтым заявіў у Сойме мін. Квяткоўскі, цяжкое. У Латвію мае ехаць мін. Бэк. З гэтых падарожжаў відаць, што Польшч шукае кантактаў з восяй Лёндын-Парыж.

Да папсаваньня польска-нямецкіх адносін прычыніўся між іншым інцыдэнт у Гданску. Там, на дзьвярах аднаго рэстарану нейкая правакатарская рука напісала „сабакам і палякам уход забаронены“. Гэты напіс выклікаў зразумелую рэакцыю ў польскім грамадзянстве Гданска, якое пачало пратэставаць проціў зьнявагі. У адказ на гэтае нямецкія студэнты выкінулі сілай польскіх студэнтаў з гданскай палітэхнікі, прыгэтым некаторых пабілі, а некаторых арыштавала паліцыя. Тады пачаліся пратэсты па ўсей Польшчы. У рэзультаце польска-ням. адносіны псуюцца дарэшты. Здаецца, мала паможа прыезд у Варшаву (25.II.39) італьянск. мін. Чіано — і хоць італь. прэса піша, што Польшч далучыцца да восі Рым — Бэрлін, то польская прэса адказвае, што Польшч далучыцца туды, куды будуць скланяць яе інтарэсы...

НА ДАЛЁКІМ УСХОДЗЕ.

Там Японія спыніла свой паход і, відаць, гатовіцца на вясну даць Чанг-Кай-Шэку апошні рашучы бой. З гэтай мэтай яна правіць масты, дарогі, ачышчае занятыя абшары ад кітайскіх партызанаў (а трэба ведаць, што гэтыя абшары два разы большыя за саму Японію), падвозіць амуніцыю, войска і г. д. З гэтага карыстаюць кітайцы і нападамі трывожаць японцаў. Аднак японцы толькі адбіваюцца, не пераходзячы ў наступленьне. Затое блізка французскага Індакітаю на занятым востраве Гайнан яны наладжваюць вайсковыя базы на выпадак сусьветнай буры. З Гайнану яны могуць пры помачы свaей марской і паветранай флёты грaзіць чатыром дзяржавам: Англіі, Францыі, Злуч. Штатам (Філіпіны) і Галяндыі. Японцы знаходзяцца ў тым карысным для сябе палажэньні, што ніводная з гэтых дзяржаў ня можа паслаць на Далёкі Усход ані сваей арміі, ані флёты. Раз — што ўсе гэтыя дзяржавы зьвязаны на іншых мясцох, а другое — баяцца далечыні і лёсу расейскай флёты пад Цушымай. Дзеля гэтага Японія там распараджаецца, як кот у пакінутым сьвірне. Найбольшая для яе пагроза — гэта Саветы. Але проціў іх Японія ўсьцяж трымае ў Манджурыі свае найлепшыя вайсковыя аддзелы.

У паліт. кругох пануе праканаданьне, што гэтай вясною разыграюцца ў Кітаі (калі не перашкодзяць Саветы) рашучыя падзеі і Чанг-Кай-Шэк будзе прымушаны ўцякаць з Кітаю, так як нэгус з Абісыніі, а прэзыдэнт Азана з Гішпаніі. Кажуць, што для Чанг-Кай-Шэка асталіся толькі два пункты апірышча: горад Чунг-Кінг, дзе ён цяпер знаходзіцца, і горад Юннан, які ляжыць ужо блізка французск. і англ. калёніяў (Індакітаю і Індыі). Здагадваюцца, што на гэтыя гарады японцы скіруюць сваё наступленьне.

РОЗНЫЯ ВЕСТКІ.

— Паводле апошніх вестак мін. Чіано закрануў у Варшаве такія справы: адносіны да Нямеччыны, уклад сіл над Дунаем і праблему эўрапэйскага міру, абапёртага на справядлівасьці. Паводле чутак ніякіх пактаў паміж Італіяй і Польшчай не прадбачыцца і візыта мін. Чіано скончыцца на гутарках.

— Гітлер быццам распрацаваў мірны плян здабыцьця калёніяў для Нямеччыны. Паводле гэтага пляну Нямеччына згадзіласяб на замену сваіх даўнейшых калёніяў на іншыя.

— Лёндынская канфэрэнцыя паміж жыдамі і арабамі не дала ніякіх рэзультатаў. Арабы моцна стаяць на грунце непрызнаваньня ніякай жыдоўскай дзяржавы ў Палестыне. Англія шукае кампрамісу і згоды, але без рэзультату. У Палестыне ізноў пачалося змаганьне.

ведала больш 5000 асоб, у гэтым ліку каля 130 экскурсіяў. Цяжкія матар'яльныя варункі (ад чэрвеня 1938 г. была спынена дзяржаўная дапамога музэю) прымусілі ўрад перш за ўсё клапаціцца аб аплаце памешканьня, ў якім знаходзяцца музэй і бібліятэка. Дзякуючы ахвярнасьці беларускага грамадзянства памешканьне было аплачвана рэгулярна. За складкі ў 1938 годзе быў выданы першы сшытак „Запісаў Бел. Нав. Т-ва“.

Новы ўрад Т-ва выбраны ў наступным складзе: старшыня А. Луцкевіч. скарбнік А. Трэпка, сакратар М. Шкялёнак, сябры ўраду: Я. Станкевіч, Б. Грабінскі, М. Пяцюкевіч. заступнікі: О. Русачанка-Радзевіч, П. Сяргіевіч і В. Грышкевіч.

БЕЛАРУСЫ Ў ФРАНЦЫІ.

Пасярод бел. эміграцыі ў Францыі пануюць радыкальныя палітычныя і грамадзкія настроі. Мусіць дзеля гэтага паўстаў там праект заснаваньня новай **Бел. Сялянска-Работніцкай Грамады.** Толькі кірунак яе быўбы незалежны ад чужых сілаў, як Усходу так і Заходу. Культ для б. грамадаўцаў, асабліва для Тарашкевіча, пасярод белар. эміграцыі тамака вялікі, нават у сваім часе быў падняты праект зарганізаваньня агульна-беларускай акцыі з мэтай звальненьня Тарашкевіча з савецкай турмы (калі дагэтуль жыве? — рэд.), але потым неяк гэты праект заглох. Неяк дзіўна, што беларусы ў Канадзе не дагледзелі страшэннага зьдзеку над беларусамі ў Саветах!

Беларусы ў Францыі пастанавілі штогод праводзіць месяц (ад 15.I да 15.II) бел. замежнай прэсы. Заданьнем гэтага месяца ёсьць пазнаёміць шырокія эміграцкія масы з беларускаю прэсаю, заахвоціць іх да чытаньня, выпісваньня і пашыраньня бел. газэт і кніжак. Дзеля друкаваньня і пашыраньня бел. прэсы ўтвораны **Прэсавы фонд.** Зьбіраюцца адрасы беларускіх эмігрантаў у Францыі, Чэхаславаччыне, Нямеччыне, Галяндыі, Бэльгіі, Бразыліі, Аргентыне, Канадзе, на Далёкім Усходзе — словам, усюды, дзе занясла беларусаў цяжкая доля. Гэтакім парадкам навязваецца сувязь паміж беларусамі на эміграцыі.

Пры Хаўрусе Бел. Работнікаў у Францыі (Paris (3), 65 Rue des Gravilliers) заснавалася **Бюро Пасярэдніцтва Працы.** Для безработных белар. эмігрантаў гэта вялікая помач.

Паўстаў праект залажыць Беларускую Касу Узаемнай Дапамогі. Кожны яе сябра плаціўбы складку і меўбы права на атрыманьне дапамогі ў часе безрабоцьця.

Зьбіраюцца складкі на выданьне новай карты Беларусі.

Што рабіць, калі не даходзіць газэта?

Калі хто з нашых падпішчыкаў не атрымае „Белар. Фронту“, дык піша да нас пісьмо або паштовую картку, просячы даслаць яму неатрыманыя нумары. Але гэтакі спосаб вельмі непрактычны, бо наражае на непатрэбныя кошты. Трэба рабіць інакш. Калі пройдзе, скажам, тыдзень часу ад выхаду газэты (мы яе выдаём 1-га і 15-га кожнага месяца) і Вы яе не атрымаеце з сваей пошты, дык пішэце **газэтную рэклямацыю.**

Гэта робіцца так. Вазьмеце кавалак чыстае паперы вялічынёю з паштоўку (можа быць палавіна карткі з школьнага сшытка) і напішэце на адным баку карткі гэтак:

> *REKLAMACJA GAZETOWA*
>
> *Administracja czasopisma „Biełaruski Front"*
>
> *WILNO*
> *ul. Ostrobramska 1 - 20*

А на другім баку карткі:

> *Reklamuję „Biełaruski Front" №* ....
>
> (Тут напішэце сваё імя, прозьвішча, вёску і пошту).

Больш нічога на картцы пісаць ня можна, бо калі-б было яшчэ што напісана, трэба было-б наклеіць марку, а так ідзе бяз ніякай аплаты. Гэту картку найлепш падаць у рукі паштовага ўрадаўца, а не кідаць у скрынку. Калі Вы не атрымалі не адзін, а болей нумароў газэты, трэба пералічыць на картцы ўсе неатрыманыя нумары.

Газэтную рэклямацыю можна прыслаць і ў канвэрце; тады на канвэрце трэба напісаць тое, што на першым баку карткі (адрас), а на картцы, якая ўкладаецца у канвэрт, тое, што на другім баку (зьмест рэклямацыі). Апроч рэклямацыі ў канвэрт нічога болей укладаць ня можна.

Пасьля атрыманьня рэклямацыі мы Вам вышлем жаданыя нумары.

Рэдактар-выдавец:
мгр. В. Гадлеўскі.

Redaktor i wydawca: mgr. W. Godlewski.
Druk. M. Bogatkiewicza i B. Trućko. Wilno, ul. Ad. Mickiewicza 22-a, m. 30.